

REIS DOOR BELGIË

Mijn verzameling (4)

P. Jonkman

In de vorige afleveringen stelde ik me zelf voor (aflevering 1) en beschreef mijn verzameling en de manier waarop ik verzamel (aflevering 2). Na onze eerste reis door Nederland met Jacob van Campen (aflevering 3) gaan we nu op reis door België en doen Brugge en Brussel aan. Uiteraard maar een greep, want België heeft veel “monumentale” postzegels. Maar ik beperk me tot de combinatie “postzegels en bouwplaten”.

We beginnen onze reis door België bij Nieuwpoort (**afb. 1**, Mi(2006)3578), in ons collectieve geheugen opgeslagen als “1600, slag bij Nieuwpoort”. Prins Maurits trok in opdracht van de Staten Generaal – tegen zijn zin – naar Duinkerke, het lastige kapersnest dat de zeevaart van de Nederlanden veel schade toebrengt. Ook al was de veldtocht een mislukking en ontstond hier de aanleiding voor de verwijdering tussen prins Maurits en Johan van Oldenbarnevelt, in dat collectieve geheugen is deze slag een overwinning. Maar het was feitelijk de definitieve scheiding van de zuidelijke en noordelijke Nederlanden.

Afb. 1

Brugge

In het eindexamenjaar op de Gereformeerde HBS in Groningen (1965) maakten we een meerdaagse excursie naar België, waarbij we ook Brugge aandeden. Voor dit verhaal licht ik er twee onderwerpen uit, namelijk de Halletoren (**afb. 2**, bouwplaat) en de dichter Guido Gezelle.

Afb. 2

De Halletoren is wel het meest bekende monument van Brugge, met zijn hoogte van 88 m. Het onderste deel dateert uit de 13^e eeuw, terwijl de latere opbouwen in de 14^e eeuw tot stand kwamen. De houten spits werd twee keer door de bliksem getroffen en de laatste keer maar niet weer opgebouwd. De toren, het belfort, diende als uitkijktoren of wachttoren en heeft een beiaard van 47 klokken. Het belfort was een symbool van de vrijheidsgeest van de gemeente.

De bijbehorende Hallen zijn oorspronkelijk overdekte markten uit de middeleeuwen. Ook was het de plaats waar de magistraat vergaderde en de rechtspraak plaatsvond.

De Halletoren is meermalen te zien op Belgische postzegels. Naast **afb. 3**, Mi(1939)520, zijn nog te noemen Mi(1974)1774 en Mi(1989)2368.

Afb. 3

Guido Gezelle

Guido Gezelle (1830-1899) is bij “onze generatie” nog wel bekend. Bij het literatuuronderwijs maakten we met hem kennis als dichter van religieuze en natuurpoëzie.

Guido Gezelle werd geboren in Brugge, waar zijn vader kweker en tuinman was. Daar ontstond zijn liefde voor de natuur. “Mij spreekt de blomme een tale” en “Krink'lende winkelende waterding”(Het Schrijverke) zijn bekende dichtregels. En wie herinnert zich niet de vertelling “Boerke Naas”? Minder bekend is dat Gezelle vond dat de Vlaming zijn dialect moest gebruiken in zijn gewone taalgebruik en in de poëzie, en dat hij voor andere, lees: hogere, taalfuncties het best ... het Frans kon gebruiken.

Afb. 5

“Le flamand” zou geen geschikte taal zijn voor de universiteit. (bron: Onze Taal (2020)6). Hij verdedigde dit op historische en religieuze gronden. Er bestond namelijk geen Algemeen Beschaafd in België en het Hollands was voor de Vlamingen een vreemde, stijve taal uit het anti-katholieke Noorden.

Helaas maar één postzegel van Guido gevonden (afb. 4, Mi(1949)853).

Afb. 4

Op de foto (afb. 5) maakt onze leraar Nederlands (“Ome Jan”) ons bekend met Guido Gezelle, vergezeld van onze leraar Engels (“McBuff”)

Brussel

Brussel is niet alleen de hoofdstad van België, maar ook de plaats waar de Europese Unie met haar instellingen is gehuisvest. (afb. 6, Mi(1989)2378). Dat kan op zich al een verhaal, voorzien van postzegels zijn. Een idee voor een “Europa-verzamelaar”?

Afb. 6

In 1958 werd in Brussel de wereldtentoonstelling gehouden, waaraan het Atomium nog steeds de herinnering levend houdt. (afb. 7, Mi(1956)1054). Dit gebouw zou volgens het oorspronkelijke plan niet langer dan zes maanden blijven staan. Aan het eind van de wereldtentoonstelling werd echter besloten om het gebouw, dat inmiddels erg populair en bekend was geworden, toch maar niet af te breken.

Afb. 7

De bollen vormen samen de kubisch ruimtelijk gecentreerde kristalstructuur van ijzer, 165 miljard maal vergroot. Merkwaardig genoeg werd het bouwwerk in aluminium uitgevoerd, maar ook de aluminium constructie was niet zo bestand tegen weer en wind. Toen wij er in 1965 waren was het al een haveloze boel. Bij de restauratie van 2004-2006 is de buitenbekleding uitgevoerd in roestvast staal. Nu zijn weer 5 van de 9 bollen open voor het publiek. In Brussel bezoeken we de Grote Markt. (afb. 8, bouwplaat). En natuurlijk mag Manneken Pis niet ontbreken (Hongarije, afb. 9, SG(1958)1510).

We kunnen het ons niet voorstellen, maar de oorsprong van Brussel was een kasteel in het moeras (Bruocsella of Broecsele betekent nederzetting in het moeras, "broek").

Afb. 8

Afb. 9

Het meest bekend is wel het stadhuis, maar ook de andere gevelwanden zijn zeker het bekijken waard.

België gaf in 1965 een serie postzegels uit waar de gehele gevelwand zichtbaar werd gemaakt. (afb. 10-13, Mi(1965)1411-1414).

Afb. 10

Afb. 11

Afb. 12

Afb. 13

Afb. 14

Het Broodhuis kwam ook alleen op een postzegel (afb. 14, Mi(1996)2694). De bouwplaat ziet u in afbeelding 15.

Afb. 15

Stadhuis

Het stadhuis komt meerdere keren op postzegels voor (o.a. België **afb. 16**, Mi(1929)266, **afb. 17**, Mi(1965)1415 en Frankrijk, **afb.18**, SG(1973)2000). De bouwplaat ziet u in afbeelding 19.

Na enkele voorgangers begon de bouw van het stadhuis in 1402. In 1449 krijgt Jan van Ruysbroeck, meester-torenbouwer en architect van Filips de Goede, hertog van Bourgondië, de opdracht om de middentoren op te trekken. In 1455 prijkt dan St. Michiel, het werk van Martijn van Rode, op de torenspits en kijkt 105 m hoog over de stad uit.

Afb. 16

Afb. 17

Afb. 18

Afb. 19

In 1695 werd hij echter het mikpunt voor de troepen van Lodewijk XIV, die in twee dagen de hele Grote Markt in een puinhoop herschiepen. Maar de gemeentemagistraat zorgde ervoor dat in vijf jaar tijd (!) alle sporen van de verwoesting verdwenen. Ook al volgden daarna nog meer vernielingen en verwaarlozing, momenteel is het stadhuis een wereldwijd vermaard symbool van de macht en de praal van de middeleeuwse gilden en burgerij. Tijdens Legoworld in 2019 stond een model van het stadhuis, gebouwd van LEGO-steentjes (**afb. 20**). Voor dit model, dat in 2006 is gemaakt, zijn 87150 LEGO-steentjes gebruikt.

Afb. 20

Eupen en Malmedy

Tussen Brussel en het uiterste Oosten van België ligt nog een grote afstand. Met steden waar veel over te vertellen is en met bijbehorende postzegels. Zo waren wij op “9/11” in een supermarkt in Hasselt toen het bericht van de aanval op de Twin Towers ons bereikte.

Maar we eindigden onze eindexamenexcursie in Eupen, in de “Oostkantons”, het Duitstalige België. (**afb. 21**, Mi(1997)2739. Persoonlijk heb ik meerdere keren daar de indruk gekregen dat je niet in België bent. Het is allemaal veel geordender en schoner. En het Duits (naast het Frans) in de openbare ruimte werkt daar ook aan mee.

Afb. 21

Eupen-Malmedy werd een deel van België in de nasleep van de Eerste Wereldoorlog. Het gebied, dat vroeger deel uitmaakte van Pruisen en het Duitse Rijk, werd bij het Verdrag van Versailles aan België toegewezen. Het werd formeel geannexeerd na een controversieel referendum in 1920, en werd in 1925 onderdeel van de provincie Luik. Agitatie door Duitse nationalistes tijdens het interbellum leidde tot her-annexatie door nazi-Duitsland tijdens de Tweede Wereldoorlog. Het werd in 1945 teruggegeven aan België. Tegenwoordig vormt het een belangrijk onderdeel van de Duitstalige Gemeenschap van België, een van de drie federale gemeenschappen van België.

Afb. 22

Van onze excursie is me vooral bijgebleven het bezoek aan de stuwdam. De **Vesderstuwdam** (Duits: *Wesertalsperre*) (**afb. 22**, Mi(1952)958) is gelegen op de Vesder, enkele kilometers ten oosten van Eupen in de Belgische provincie Luik. Het is het gebied van het Duits-Belgische natuurpark Hoge Venen-Eifel. Het "Meer van Eupen" is het stuwmeer met het grootste drinkwaterreservoir van België. Aan de bouw van de muur werd begonnen in 1936. Op 9 februari 1950 is de stuwdam officieel in gebruik genomen door prins Karel van België. Toevoer van water gebeurt door de Vesder, de Ghete en de Helle. De dam is 410 m lang en heeft een hoogte van 66 m, gemeten inclusief de voet van de dam. Het Meer van Eupen heeft een inhoud van 25 miljoen m³ en een oppervlakte van 126 ha. De stuwdam is gelegen aan de uitlopers van het Hertogenwoud. Rondom het meer zijn wandelwegen uitgezet.

Mijn volgende bijdrage zal een “reisje langs de Rijn” zijn.